

УДК 371: 113

ACMEOLOGICAL APPROACH TO THE MANAGEMENT OF THE INSTITUTIONS OF PRESCHOOL EDUCATION**АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДАМИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ****Shanskova T. I. / Шанскова Т. І.***d. p. s., as. prof. / д. пед. н., доц.*

ORCID: 0000-0002-1204-0275

*Zhytomyr Ivan Franko State University,**Zhytomyr, Velyka Berdychivska Str., 40, 10008**Житомирський державний університет імені Івана Франка,**Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40, 10008*

Анотація. У статті розглянуто можливості застосування акмеологічного підходу в управлінні закладами дошкільної освіти, висвітлено наукові засади управлінської акмеології, подано рівні управління педагогічним колективом закладу дошкільної освіти, визначено поняття «акмеологічний підхід в управлінні закладами дошкільної освіти» та запропоновано шляхи його реалізації.

Ключові слова: управлінська акмеологія, акмеологічний підхід в управлінні закладами дошкільної освіти, акмеологічна спрямованість керівника.

Вступ. Глобальні сучасні перетворення у різних сферах життя суспільства вимагають розробки та впровадження нових стратегій управління закладами освіти, що забезпечують професійну самореалізацію та самовдосконалення педагогічних працівників, створення позитивного іміджу закладу в регіоні.

Сутність акмеологічного підходу в освіті та можливості його застосування розглядались у дослідженнях А. Алексюка, Б. Ананьєва, В. Безпалько, І. Беха, Н. Гузій, О. Дубасенюк, Н. Кузьміної, І. Лернер, Н. Сидорчук, М. Скаткіна, Т. Шамової, О. Штурмак та ін. У той же час, спостерігаємо відсутність цілісної концепції управління закладами дошкільної освіти (ЗДО) за засадах акмеологічного підходу, недостатнє наукове визначення акмеологічних детермінант та шляхів оптимізації цього процесу відповідно сучасним освітнім вимогам суспільства та особливостям управління ЗДО, що зумовлює **актуальність** обраної теми.

Основний текст. Предметом вивчення управлінської акмеології є процес досягнення вершини професійної майстерності в управлінській діяльності, максимальної творчої самореалізації керівника і досягнення вищої життєвої самореалізації у зрілому віці. В управлінській акмеології професіоналізм суб'єктів управлінської праці розглядається з позицій формування продуктивної «Я-концепції» управлінця-професіонала; реалізації його творчого потенціалу щодо прийняття управлінських рішень; формування психологічної готовності до високоефективної управлінської діяльності, у тому числі в екстремальних кризових ситуаціях; розвитку акмеологічної компетентності при формуванні управлінської команди і ведення кадрової роботи; мотивації професійних досягнень в управлінській діяльності; формування системи стилеутворюючих характеристик управління, резервів функціональних можливостей при управлінні в екстремальних ситуаціях [1].

Управлінська акмеологія розглядається науковцями як галузь наукового знання, що характеризується забезпеченням вищих форм управлінської діяльності та розвитком навичок професійного самовдосконалення спеціалістів галузі управління. Предметом вивчення управлінської акмеології є процес досягнення вершини професійної майстерності в управлінській діяльності, максимальної творчої самореалізації керівника і досягнення вищої життєвої самореалізації. Тому на сьогоднішній день існує необхідність наукового обґрунтування та практичної реалізації можливостей застосування акмеологічного підходу саме в управлінні закладами освіти.

ЗДО можна розглядати як систему з визначеними елементами, структурою, функціонуванням, розвитком. Т. Колодяжною було розроблено рівні управління педагогічним колективом ЗДО:

1. Стабілізація – характеризується наявністю чітких установок та високою вмотивованістю педагогічних працівників щодо ефективної професійної діяльності, швидкістю прийняття рішень, гарною комунікацією.

2. Функціонування – рівень створення чіткої системи повноважень та відповідальності педагогічних працівників.

3. Розвиток – чітке усвідомлення кожним членом колективу своєї приналежності щодо досягнення спільної мети діяльності ЗДО, адекватна самооцінка своєї професійної діяльності та оцінка діяльності колег. [2].

На нашу думку, акмеологічне спрямування має визначення поняття «управління навчальним закладом», подане О. Мармазою, як цілеспрямована, активна взаємодія керівника з іншими учасниками освітнього процесу з метою забезпечення координації зусиль щодо оптимального функціонування установи та переведення її на більш високий якісний рівень [3].

Таким чином, поняття «акмеологічний підхід в управлінні ЗДО» ми розглядаємо як акмеологічну спрямованість управлінської діяльності, наявність у керівника ЗДО відповідних знань, умінь і навичок, особистісно-професійних якостей, що реалізуються ним у виконанні управлінських функцій.

Акмеологічна спрямованість керівника характеризується потребою у досягненнях, мотивацією успіху та уникнення невдач, ціннісними орієнтаціями. Керівник ЗДО має бути обізнаним з положеннями освітньої та управлінської акмеології, андрагогіки, конфліктології, володіти знаннями щодо стимулювання вихователів до професійного та особистісного саморозвитку, подолання емоційного вигорання працівників, пізнавати власні можливості як управлінця та педагога, аналізувати способи професійного зростання, проектувати власну професійну діяльність та розробляти стратегію розвитку ЗДО, розкривати і мобілізувати власні зусилля в будь-яких ситуаціях, успішно виконувати професійну діяльність, будувати доцільні міжособистісні стосунки з усіма працівниками ЗДО, батьками вихованців, засновниками та піклувальниками закладу тощо.

Сучасний керівник ЗДО має чуйно ставитися до членів педагогічного колективу, знайти індивідуальний підхід до кожного, створити спокійну дружню обстановку в колективі, підтримувати свідому дисципліну серед підлеглих, «заряджати» енергією і мобілізувати словом та особистим

прикладом, радітися з підлеглими при вирішенні важливих для колективу питань, оперативно приймати правильні рішення, вдало делегувати повноваження, надавати підлеглим свободу творчості, здійснювати контроль діяльності ЗДО.

Управління сучасним ЗДО на засадах акмеологічного підходу сприяє ефективності реалізації таких функцій, як управління стратегією розвитку, організація системи управління, управління персоналом, управління освітнім процесом, організація охорони праці персоналу та збереження здоров'я дітей, управління організацією методичної роботи, забезпечення взаємодії ЗДО із сім'ями вихованців, управління процесом професійного зростання співробітників, організація системи маркетингу навчально-виховних послуг ЗДО в регіоні, управління маркетингом навчально-виховних послуг, управління фінансами, бухгалтерським обліком та економічним розвитком, управління працею та заробітною платою, управління комерційною діяльністю, управління матеріально-технічним забезпеченням, управління обслуговуючим господарством і транспортом, управління соціальним розвитком, управління зовнішніми зв'язками, статистична й аналітична робота.

Акмеологічний підхід дозволяє нам розглядати систему управління ЗДО як локальну освітню систему, яка має позитивний вплив на особистісно-професійний розвиток вихователів.

Головними умовами ефективності управління ЗДО в межах акмеологічного підходу є системність у методичній роботі з педагогами щодо їх професійного та особистісного зростання; наявність у педагога особистого плану розвитку, який мобілізує його потенційні здібності; постійний аналіз успіхів і досягнень у роботі педагогів; створення ситуації успіху педагога, що актуалізує потребу самовдосконалення; створення творчої атмосфери і об'єднання зусиль всього педагогічного колективу з побудови освітнього простору, де кожен відчуває свою значимість; встановлення доброзичливих стосунків у колективі; конструктивне опрацювання конфліктів тощо.

Висновки. Акмеологічний підхід до змісту управління ЗДО дозволяє перевести заклад з режиму функціонування до режиму розвитку. При цьому значно підвищується якість освітнього процесу, тому що в усіх суб'єктів освіти систематизуючими є пізнавальні мотиви, освіта стає внутрішньою потребою, а творче переосмислення дійсності стає провідним.

Застосування акмеологічного підходу в управлінні ЗДО сприятиме підвищенню ефективності якості дошкільної освіти, створенню акмесередовища ЗДО, спрямованого на самореалізацію педагогічних працівників, їх задоволеність своєю професійною діяльністю; формування та збереженню сприятливого психологічного клімату в колективі.

Література:

1. Деркач А. А. Акмеология: пути достижения вершин профессионализма / А. А. Деркач, Н. В. Кузьмина. М.: РАУ, 1993. 23с.
2. Колодяжная Т. П. Управление современным дошкольным образовательным учреждением. М.: Ростов-н/Д., 2002. 212 с.

3. Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом: [навч.-метод. посібник] Х.: Основа, 2004. 240 с.

4. Шанскова Т. І. Впровадження акмеологічного підходу в управління закладами освіти в сучасних умовах реформування освітньої галузі / Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Управління закладами освіти на засадах акмеологічного підходу»: в 2 ч. Ч. 2, [відп. за вип.: Б. М. Ренькас, Т. Є. Рожнова]. Житомир : Вид-во ФО-П Левковець, 2018. С. 174 – 179

References

1. Derkach A. A. Akmeologiya: puti dostizheniya vershin professionalizma / A.A. Derkach, N.V. Kuz'mina. M.: RAU, 1993. 23s.

2. Kolodyazhnaya T. P. Upravleniye sovremennym doshkol'nym obrazovatel'nyim uchrezhdeniyem.M.: Rostov-n/D., 2002. 212 s.

3. Marmaza O. I. Innovatsiyini pidkhody do upravlinnya navchal'nyim zakladom: [navch.-metod. posibnyk] KH.: Osnova, 2004. 240 s.

4. Shanskova T. I. Vprovadzheniya akmeolohichnoho pidkhodu v upravlinnya zakladamy osvity v suchasnykh umovakh reformuvannya osvith'oyi haluzi / Zbirnyk materialiv Vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Upravlinnya zakladamy osvity na zasadakh akmeolohichnoho pidkhodu»: v 2 ch. CH. 2, [vidp. za vyp.: B. M. Ren'kas, T. YE. Rozhnova]. Zhytomyr : Vyd-vo FO-P Levkovets', 2018. S. 174 – 179

***Abstract.** The article considers the possibilities of applying the acmeological approach to the management of the institutions of preschool education, highlights the scientific foundations of managerial acmeology, gives the levels of management of the teaching staff of the institution of preschool education, defines the concept of "acmeological approach to the management of institutions of preschool education" and suggests ways to its implementation.*

***Key words:** managerial acmeology, acmeological approach to the management of institutions of preschool education, acmeological orientation of the director.*

Стаття відправлена: 9.04.2020 г.

© Шанскова Т. І.